

ЧАСТИНА ПЕРША

Імовірно, найефектніше і найдраматичніше було б розпочати цю історію з тієї миті, коли мені зателефонував Арнольд Баффіні і сказав: «Бредлі, чи не могли б ви, заради Бога, приїхати? Думаю, я шойно вбив свою дружину». Але глибший візерунок історії підказує мені, що першим у ролі пажа чи покоївки має з'явитися Френсіс Марло (йому б сподобалися ці образи). Він вийшов на сцену за якісь півгодини до вирішального Арнольдового дзвінка, і новина, з якою до мене навідався, перетворилася на рамку, чи контрапункт, чи зовнішню оболонку драми Арнольда Баффіні, що спалахнула тієї миті та тривала ще деякий час. Насправді існує чимало місць, із яких я міг би розпочати. Я міг би розпочати зі сліз Рейчел чи Прісцилли. У цій історії пролетіть чимало сліз. Якщо пояснювати все детально, будь-який порядок оповіді видасться випадковим. А й справді, коли все почалося? Те, що три, а то й чотири точки відліку, які я навів, не пов'язані жодним причинним зв'язком, уже нашттовхує на роздуми (позбавлені здорового глузду, навіть не сумнівайтесь) про загадковість людської долі.

Як уже пояснював, я збирався поїхати з Лондона. Було вогке й холодне травневе пообіддя. Вітер не ширив квіtkового

аромату, а лише вкривав тіло хворобливою вологою, а потім намагався здерти її разом зі шкірою. Валізи вже були зібрані, і я намірявся зателефонувати й викликати таксі, аж тут відчув нервову потребу відкласти від'їзд, посидіти на доріжку й поміркувати — мені казали, що росіяни перетворили це на своєрідний ритуал. Я поклав слухавку, зайшов до невеличкої, захарашеної вікторіанськими меблями вітальні та сів. У результаті мене миттєво охопило занепокоєння через численні приготування, які я перевіряв уже сто разів. Чи достатньо я взяв снодійного? Чи не забув покласти екстракт беладони? Чи не забув покласти свої записники? Писати я можу тільки в певних записниках із чітко визначеною шириною рядків. Я знову побіг до передпокою. Записники, снодійне й беладону я, звичайно, знайшов, але тепер мої валізи знову були наполовину розпаковані, а серце сказано гупало.

Тоді — утім, уже досить давно — я мешкав у квартирці на першому поверсі блокового будинку на невеличкому й чарівному, але обшарпаному подвір'ї в Північному Сохо, неподалік від Поштової вежі. Тут цілий рік було гамірно й убого, але я віддавав перевагу цій пристойній столичній убогості, а не статкам і несмаку мешканців передмість, які привабляли Баффінів. Вікна моїх «апартаментів» виходили у двір. Зі спальні розгортався краєвид на смітники й пожежні сходи, а з вітальні — на гладеньку цегляну стіну, вкриту засохлою багнюкою. Моя вітальня (власне, це була лише половина кімнати, а друга половина, гола й занепада, правила за спальню) була оздоблена дерев'яними панелями того м'якого благородного відтінку зеленого, який з'являється тільки після п'ятдесяти років вицвітання. Я захарастив

помешкання надлишком меблів, вікторіанськими та східними антикварними дрібничками, різноманітними крихітними *objets d'art*¹, невеличкими подушками, інкрустованими тацями, оксамитовим одягом, навіть серветочками, ба більше — мереживом. Я не колекціую, а накопичую. До того ж я надзвичайно охайний, хоча й можу змиритися з пилюкою. Моя квартира була затишним лоном, куди не зазирає жоден промінчик сонця, з ретельно підібраним інтер'єром і без зовнішнього світу. Помітити шматочок неба можна було лише від парадних дверей будинку — це ще не вхід до мого помешкання, — задерши голову й роздивившись його серед високих будинків і над незворушною суворістю будівлі Поштової вежі.

Так сталося, що я навмисно відкладав свій від'їзд. Що, якби я не вдався до цього? Я мав би зникнути на ціле літо в місці, якого, між іншим, ніколи не бачив і яке обрав наосліп. Я не повідомив Арнольда, куди зібрався. Хотів заінтригувати його. Цікаво, чому? Через якусь незрозумілу злість? Таємниці завжди видаються важливішими, ніж насправді. З непохитною неоднозначністю я сказав йому, що вирушаю за кордон і не можу залишити адресу. Навіщо я збрехав? Гадаю, почасти хотів здивувати його. Я був із тих людей, які ніколи нікуди не їздять. Мабуть, настав час здивувати Арнольда. Свою сестру, Прісциллу, я теж не попередив, що їду з Лондона. І нічого дивного — вона жила в Брістолі зі своїм чоловіком, якого я вважав неприємною персоною. А що, якби я встиг вийти з будинку, перш ніж Френсіс Марло постукав у двері? А що, якби трамвай приїхав на зупинку

¹ Витвори мистецтва (фр.).

й повіз Принципа геть, перш ніж автомобіль ерцгерцога виїхав з-за рогу?¹

Я перепакував валізи й перекалав до кишені, щоб перечитати в потязі, третю версію мого відгуку на останній роман Арнольда Баффіна. Арнольд, плідний і популярний романіст, видавав щороку по книжці й ніколи надовго не зникав з-перед очей публіки. Моя думка про його твори дещо відрізнялася від його власної. Часом близькі друзі сходяться на думці, що їхні погляди стосовно важливих тем відрізняються, і в цій зоні западає тиша. Так уже якийсь час було і з нами. Митці — дуже чутливі люди. А втім, я погортав його останню книжку, знайшов кілька місць, що мені сподобалися, і погодився написати відгук на неї для газети «Сандей». Відгуки я пишу нечасто, бо до мене нечасто по них звертаються. Але цього разу я вирішив, що зможу загладити свою провину за колишнє критиканство, яке, можливо, ображало Арнольда. Однак, прочитавши роман уважніше, я, сповнившись жалю, переконався, що він не подобається мені так само, як і його численні *conferères*², і виявив, що пишу не відгук, а суцільні нападки на Арнольдову *oeuvre*³. Що ж робити? Я не хотів ображати редактора: часом хочеться побачити своє ім'я в пресі. І хіба не повинен критик висловлюватися безстрашно? З іншого боку, Арнольд — мій давній друг.

¹ Гаврило Принцип (1894—1918) — боснійський серб, який убив Франца Фердинанда, ерцгерцога австрійського, та його дружину, графиню Софі, в Сараєві 28 червня 1914 року. Цей інцидент спонукав Австрію розпочати ворожі дії щодо Сербії, які призвели до Першої світової війни.

² Брати (фр.).

³ Робота (фр.).